

STORTINGET

Innst. 178 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:27 S (2021–2022)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Silje Hjemdal og Himanshu Gulati om generell bevæpning av politiet

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i politiloven for å sikre generell bevæpning av politiet.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Odd Harald Hovland og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss og Sveinung Stensland, fra Senterpartiet, Ivar B. Prestbakmo og Else Marie Rødby, fra Fremskrittspartiet, lederen Per-Willy Amundsen og Tor André Johnsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Andreas Sjalg Unneland, og fra Venstre, Ingvild Wethrus Thorsvik, viser til representantforslaget om generell bevæpning av politiet, som er

fremmet av Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Silje Hjemdal og Himanshu Gulati. Komiteen viser også til brev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 8. desember 2021, som er vedlagt denne innstillingen.

Komiteen registrerer at forslagsstillerne mener at utviklingen i kriminalitetsbildet, særlig i de største byene, har gitt ny aktualitet til spørsmålet om generell bevæpning av politiet. Slik forslagsstillerne ser det, trenger politiet et slikt verktøy som generell bevæpning er, dels for å kunne løse sitt samfunnsoppdrag og dels for å ivareta sin egen sikkerhet.

Komiteen noterer seg at forslagsstillerne mener at styrkeforskjellen kan bli skjev i de kriminelles favør, all den tid den gruppen i økende grad er bevæpnet, mens det ikke er generell bevæpning i politiet – og at den samme ubalansen medfører mindre grad av mulighet til å ivareta egen sikkerhet. Forslagsstillerne peker også på at det i forlengelsen av dette kan være bekymring for rekrutteringen til politiyrket.

På denne bakgrunn ber forslagsstillerne regjeringen om å fremme forslag til endringer i politiloven for å sikre generell bevæpning i politiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at flere alvorlige hendelser har ført til debatt om politiets bruk av maktmidler. Det har ikke vært grundige, helhetlige vurderinger knyttet til politiets maktmiddelbruk siden 2017. Disse medlemmer mener derfor at det er behov for et oppgradert kunnskapsgrunnlag som både ser på erfaringene fra perioder med midlertidig bevæpning, punktbevæpning og politiets erfaringer med bruk av elektrosjokkvåpen.

Disse medlemmer understreker at politiets maktmiddelbruk grunner seg på et spørsmål om hvilket politi vi som samfunn ønsker. Politiets oppdrag knyttet til sårbare grupper og enkeltpersoner med psykisk uhelse, barn under barnevernets omsorg og personer med rusutfordringer utgjør en stor del av politifolks hverdag både i by og bygd. Et spørsmål om hvilke maktmidler politiet har til rådighet, handler både om trusselbildet, kriminalitetsbildet og hvilken samfunnsutvikling vi ønsker, samt ivaretagelse av folks tillit til politiet.

Disse medlemmer viser til at justis- og beredskapsministeren har varslet nedsettelse av et utvalg som skal se på politiets bruk av maktmidler. Dette utvalget skal bidra til å oppdatere faglige vurderinger av bruk av tvangsmidler i politiets verktøykasse. Disse medlemmer ser frem til utvalgets arbeid som legges frem i løpet av 2022, og imøtekommer en åpen debatt basert på et oppdatert kunnskapsgrunnlag.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at politiet skal ha de virkemidlene de trenger for å skape trygghet og god beredskap i Norge. Det innebærer blant annet nok politifolk, moderne utstyr og kompetanse til å håndtere et stadig skiftende kriminalitetsbilde. Disse medlemmer viser til at Solberg-regjeringen gjennom nærpoltireformen har styrket politiets evne til å håndtere det moderne kriminalitetsbildet. Kvaliteten på politiets arbeid er styrket, etaten er blitt enda mer profesjonell, evnen til samarbeid mellom ulike ressurser er blitt bedre, og politiet etterforsker i dag mye kriminalitet som tidligere ikke ble prioritert eller var skjult.

Disse medlemmer mener politiets virkemiddelbruk må baseres på en konkret vurdering av trusselsituasjonen i det aktuelle området. Disse medlemmer viser til Høyres partiprogram for perioden 2021–2025, om å videreføre muligheten for punktbevæpning på sårbare steder etter risiko- og sårbarhetsanalyser. Punktbevæpning sikrer politiet fleksibilitet og gir mulighet til å håndtere et økt trusselnivå der det er nødvendig for å sikre innbyggernes trygghet og sikkerhet.

Videre viser disse medlemmer til at det i 2021 var en stor økning i antall voldsanmeldelser som involverer bruk av skytevåpen i Oslo. På bakgrunn av denne økningen, og som ledd i det generelle arbeidet med å bekjempe gjengkriminalitet, fremmet Høyre flere forslag om å bekjempe vold og gjengkriminalitet i Dokument 8:54 S (2021–2022). Ett av forslagene var å på gitte betingelser åpne for å innføre permanent områdebevæpning i utsatte områder av Oslo.

Disse medlemmer viser til statsrådets svar til komiteen datert 8. desember 2021 (vedlagt). Disse medlemmer er enige med statsråden i at utviklingen de siste årene, med endret trusselbilde og økt bruk av punktbevæpning, gjør at det er naturlig å oppdatere

kunnskapsgrunnlaget omkring behovet for, og konsekvensene av, generell bevæpning av politiet med skytevåpen. Det er nå snart fem år siden Bevæpningsutvalget avga NOU 2017:9. Disse medlemmer mener det er avgjørende at beslutninger om hvilke maktmidler politiet skal ha til rådighet, skjer på grunnlag av et oppdatert kunnskapsgrunnlag.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for et oppdatert kunnskapsgrunnlag om de samfunnsmessige, politifaglige og sikkerhetsmessige konsekvensene ved en eventuell generell bevæpning av politiet.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet har merket seg at representantene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Høyre mener at det trengs et oppdatert kunnskapsgrunnlag for å ta stilling til spørsmålet om generell bevæpning av politiet. Disse medlemmer er av den oppfatning at det foreligger tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å konkludere med at det nå er behov for en generell bevæpning av norsk politi. Disse medlemmer viser til den utviklingen i kriminalitetsbildet som er blitt formidlet gjennom mediene. Disse medlemmer viser videre særlig til de tydelige signaler om et ønske om generell bevæpning som har kommet fra politiets egen fagforening.

Disse medlemmer viser for øvrig til begrunnelsen i representantforslaget og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i politiloven for å sikre generell bevæpning av politiet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at det norske samfunnet tradisjonelt har hatt et politi med sivilt preg, i skarp kontrast til stater hvor politiet har en mer militær fremtoning. At vi ikke har generell bevæpning i Norge, er viktig for å bygge tillit og sørge for at situasjoner løses med lavest mulig maktbruk. Politiets maktanvendelse må ha aksept fra folk, og makt må kun benyttes der det er absolutt påkrevet. Disse medlemmer kommer ikke til å støtte Fremskrittspartiets forslag, ettersom dagens ordning hvor politiet har en- og tohåndsvåpen nedlåst i kjøretøy, er en god løsning. Dette er en modell hvor patruljerende politi er ubevæpnet i langt de fleste oppdrag og samtidig har rask tilgang til våpen ved behov. Punktbevæpningen har bakgrunn i informasjon om trussel eller konkret sårbarhet, og skal derfor være avgrenset i tid til trusselen er under kontroll eller opphører.

Disse medlemmer mener det skal være sterke grunner for utvidelse av politiets bevæpningsfullmakter, og at de må begrunnes prinsipielt og med bakgrunn

i trussel- og sårbarhetsvurderinger. Disse medlemmer viser til Bevæpningsutvalgets utredning (NOU 2017:9), hvor anbefalingen var at man ikke skulle innføre en generell bevæpning av norsk politi.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for et oppdatert kunnskapsgrunnlag om de samfunnsmessige, politifaglige og sikkerhetsmessige konsekvensene ved en eventuell generell bevæpning av politiet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i politiloven for å sikre generell bevæpning av politiet.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:27 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Tor André Johnsen, Silje Hemdal og Himanshu Gulati om generell bevæpning av politiet – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 1. mars 2022

Per-Willy Amundsen

leder

Maria Aasen-Svensrud

ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
21/6444 - AMN

Dato
08.12.2021

Dokument 8:27 S (2021-2022) representantforslag om endringer i politiloven for å sikre generell bevæpning av politiet

Jeg viser til brev 24. november 2021 fra justiskomiteen, der komiteen ber om Justis- og beredskapsdepartementets uttalelse til representantforslag 27 S /2021 -2022) fra representantene Sylvi Listhaug, Per-Willy Amundsen, Tor André Johansen, Silje Hjemdal og Himanshu Gulati.

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i politiloven for å sikre generell bevæpning av politiet.

Bevæpning av politiet er et tema som de senere årene jevnlig har vært aktualisert som følge av trusselbilde og enkelthendelser. Jeg mener det er viktig at vi ikke ser på bevæpning isolert fra de øvrige maktmidlene som politiet har tilgjengelig. Dagens politi i ordenstjeneste er utrustet med flere former for fysiske maktmidler. Skytevåpen er lagret fremskutt i kjøretøy, mens håndjern, OC pepperspray og teleskopbatong bæres i uniformsbeltet. Elektrosjokkvåpen har også vært utprøvd i et pilotprosjekt i fire politidistrikt, og vil gradvis fases inn som en permanent ordning i politidistriktene fra 1. januar 2022.

Det er en høy terskel for bruk av skytevåpen i politiet, og skal kun brukes der det er absolutt nødvendig for å sikre liv og helse, og hvor lempeligere midler ikke har lyktes eller åpenbart ikke vil føre frem. Stortinget har vedtatt to lovendringer de siste årene som åpner opp for bevæpning i noe større grad enn det som var situasjonen tidligere. Dette gjelder tidsbegrenset bevæpning ved sårbare objekter, såkalt punktbevæpning, og bevæpning av patruljer som flytter seg mellom slike sårbare objekter.

Hovedformålet bak endringene var å sikre rask bevæpnet respons ved terrorhendelser for å redusere skadevirkningene av terror. Bevæpning av politiet på Oslo lufthavn Gardermoen er et eksempel på slik bevæpning.

Jeg er opptatt av at vurderinger knyttet til politiets bruk av maktmidler baseres på kunnskap, og ikke bare sees i lys av enkelthendelser. Bevæpning av politiet har vært utredet tidligere gjennom NOU 2017:9 Politi og bevæpning. Det er nå godt over fire år siden den ble lagt frem. Utviklingen som har vært de siste årene, med punktbevæpning og midlertidig bevæpning, utprøving av elektroshokkvåpen samt endringer i trusselbildet gjør at det kan bli aktuelt å oppdatere det foreliggende kunnskapsgrunnlaget, og se nærmere på ulike problemstillinger knyttet til politiets maktmidler.

I Norge har vi en tradisjon for å ha et politi med sivilt preg, og spørsmål knyttet til politi, makt- og våpenbruk berører en rekke samfunnsmessige verdier. Spørsmål knyttet til bevæpning av politiet angår alle som bor i Norge, og må derfor behandles grundig med tidsriktig kunnskap. Jeg har registrert innspillene og engasjementet som har kommet fra tillitsvalgte og ansatte i politiet, men på nåværende tidspunkt er det ikke aktuelt for regjeringen å innføre generell bevæpning av norsk politi.

Med hilsen

Emilie Mehl

